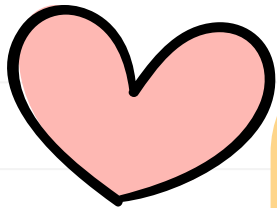

การแสดงเหตุผล

ภาษากับเหตุผล

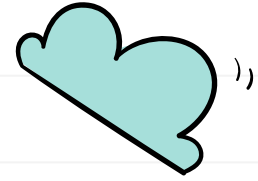
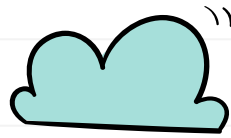
การใช้เหตุผลทำให้มนุษย์สามารถตัดสินใจ และหาวิธีการแก้ปัญหาได้อย่างถูกต้องโดยสันติวิธี วิทยาการที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการใช้เหตุผลจึงมีมาช้านานแล้ว เรียกว่า “ตรรกวิทยา” หรือ “ตรรกศาสตร์”

มนุษย์สามารถใช้เหตุผล และพัฒนาสมรรถภาพในการใช้เหตุผลของตนได้ ก็เพราะมนุษย์มีภาษาเป็นเครื่องมือ เพราะในกระบวนการใช้เหตุผลนั้นมีขั้นตอนต่อเนื่องกัน ต้องใช้ภาษาบันทึกไว้เป็นระยะ ๆ โดยคิดไว้ในใจ

ความหมายของคำว่า "เหตุผล"

“เหตุผล” หมายถึง กฎเกณฑ์ ข้อเท็จจริง
ความคิดอันเป็นหลักทั่วไปที่เราใช้สนับสนุน
ข้อสรุป ซึ่งอาจจะเป็นข้อสังเกต ข้อตัดสินใจ
ข้อคิด คำวิงวอน ข้อวินิจฉัย การคาดคะเน
หรือข้อยุติเกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่ง

โครงสร้างของการแสดงเหตุผล

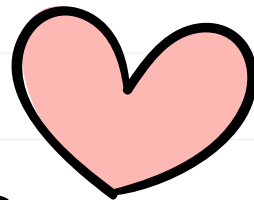
ประกอบด้วย

เหตุผล

ข้อสรุป

ภาษาที่ใช้แสดงเหตุผล

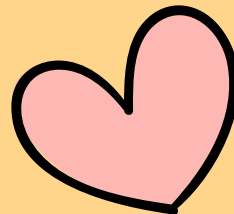
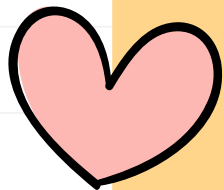
ภาษาที่ใช้แสดงเหตุผล มี 4 ลักษณะ คือ

1. ใช้สันธานแสดงเหตุผล

2. ไม่ใช้สันธานแสดงเหตุผล

3. ใช้กลุ่มคำที่บ่งชี้ว่าตอนใดเป็นเหตุผลตอนใดเป็นข้อสรุป

4. ใช้เหตุผลหลาย ๆ อย่างประกอบกัน

กระบวนการแสดงเหตุผล

วิธีนิรนัย

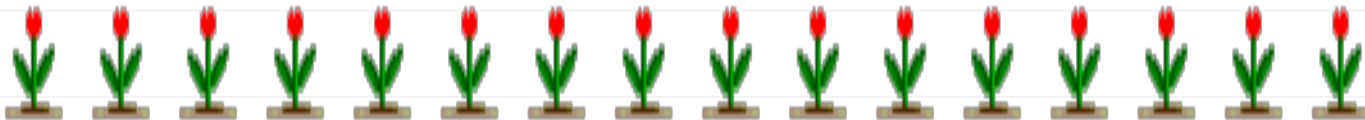
คือ การแสดงเหตุผลจากส่วนรวมไปหาส่วนย่อย

ข้อสรุปด้วยวิธีนิรนัย **ต้อง** เป็นเช่นนั้น

วิธีอุปนัย

คือ การแสดงเหตุผลจากส่วนย่อยไปหาส่วนรวม

ข้อสรุปด้วยวิธีอุปนัย **น่าจะ** เป็นเช่นนั้น

กระบวนการแสดงเหตุผล

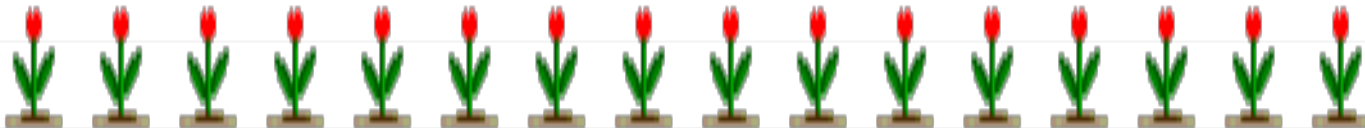
วิธีนิรนัย

คือ การแสดงเหตุผลจากส่วนรวมไปหาส่วนย่อย

ข้อสรุปด้วยวิธีนิรนัย **ต้อง** เป็นเช่นนั้น

ตัวอย่าง

การเรียนชั้นอุดมศึกษาจะนำไปสู่ความสำเร็จ
ได้ **ต้อง** ใช้ความพยายาม

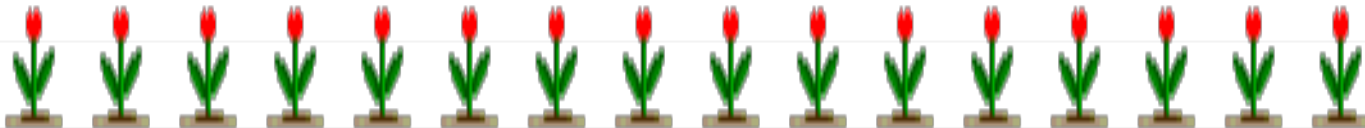
กระบวนการแสดงเหตุผล

วิธีอุปนัย

คือ การแสดงเหตุผลจากส่วนย่อยไปหาส่วนรวม
ข้อสรุปด้วยวิธีอุปนัย **น่าจะ** เป็นเช่นนั้น

ตัวอย่าง

เวลาสงกรานต์มักจะมีพายุและฝนตกแรง
ปีนี้**น่าจะ**เป็นอย่างนั้น

ลักษณะการแสดงผล

1. อ่างสาเหตุไปหาผลลัพธ์
2. อ่างผลลัพธ์ไปหาสาเหตุ
3. อ่างผลลัพธ์ไปหาผลลัพธ์

1. อ่างสาเหตุไปหาผลลัพธ์

ตัวอย่าง : เขาทราয়ฝึกซ้อมอย่าง
หนักเป็นเวลา 2 เดือนเพราะฉะนั้น
เขาทราয়ต้องถล่มคู่ท้าชิงรายใหม่
ได้แน่

1. อ่างสาเหตุไปหาผลลัพธ์

ตัวอย่าง : นักกีฬาต้องหมั่นฝึกซ้อม
จึงจะได้รับชัยชนะ

1. อ่างสาเหตุไปหาผลลัพธ์

ตัวอย่าง : เกษตรกรสมัยใหม่ต้องการทำการเกษตรแบบไร้ผสม จึงจะมีรายได้เพิ่มพูนมากขึ้นกว่าเดิม การเศรษฐกิจในครอบครัวจะดีขึ้นเมื่อครอบครัวเจริญ ประเทศชาติก็มั่นคงในทางเศรษฐกิจตามไปด้วย

2. อ้างผลลัพท์ไปหาสาเหตุ

ตัวอย่าง : ผลการสอบของ
นักเรียนทั้งชั้นไม่เป็นที่พอใจเลย
คงเป็นเพราะนักเรียนไม่เอาใจใส่
กับบทเรียนเท่าที่ควร

2. อ่างผลลัพท์ไปหาสาเหตุ

ตัวอย่าง : การที่คนขับเกวียนพา
เกวียนขึ้นจากหล่มได้เพราะเขาใช้
บ่าแบกและเขี่ยนิ้วให้ดันเกวียนไป
ข้างหน้าพร้อมๆกัน

2. อ่างผลักรน้ำไปหาสาเหตุ

ตัวอย่าง :จังหวัดกาญจนบุรีเป็นเสมือนสวรรค์
ของคนรักธรรมชาติ พื้นที่ประกอบด้วย
เทือกเขาสูง มีต้นน้ำลำธารหลายสายที่เกิดจาก
หุบเขาเหล่านี้

3. อ่างผลลัพท์ไปหาผลลัพท์

ตัวอย่าง : เขาถูกเจ้านาย
เฟ่งเลี้ยง เพราะมาสายเสมอ มี
หวังถูกตัดเงินเดือน

3. อ่างผลลัพท์ไปหาผลลัพท์

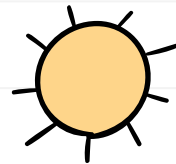
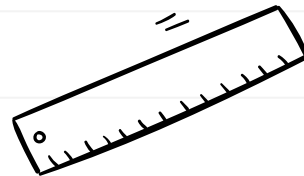
ตัวอย่าง : นายสมชายมีรายได้น้อย เขาจึง
คิดตั้งร้านค้าแต่ก็ไม่สำเร็จ และการ
เศรษฐกิจในครอบครัวก็ไม่ดีขึ้น

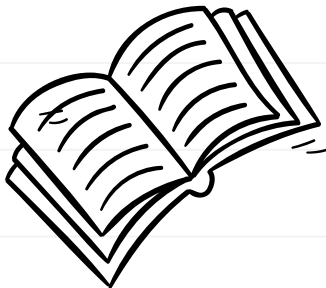
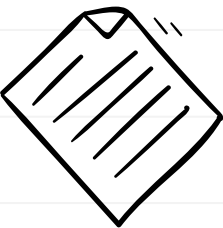
3. อ่างผลลัพท์ไปหาผลลัพท์

ตัวอย่าง : เขาอ่อนภาษาอังกฤษจึงสอบตก
และเมื่อเป็นเช่นนี้ภาษาไทยน่าจะตกด้วย

แบบฝึกทบทวน

๑. ข้อความต่อไปนี้แสดงเหตุผลสอดคล้องกับข้อใด

“การเรียนชั้นอุดมศึกษาจะนำไปสู่ความสำเร็จได้ต้องใช้
ความพยายาม”

ก. นිරนัย

ข. อุปนัย

ค. อนุমান

ง. ข้อสรุป

๒. ข้อความต่อไปนี้แสดงเหตุผลสอดคล้องกับข้อใด

“เวลาสงครามมักจะมีพายุและฝนตกแรง ปีนี้ น่าจะเป็นอย่างนั้น”

ก. นිරนัย

ข. อุปนัย

ค. อนุमान

ง. ข้อสรุป

๓. คำขวัญข้อใดไม่มีลักษณะการแสดงเหตุผล

ก. วินัยเริ่มที่บ้าน สอนลูกหลานให้มีระเบียบ

ข. รู้ใช้รู้ประหยัด ช่วยขจัดความยากจน

ค. ค่าของคนอยู่ที่วินัย ค่าของไทยอยู่ที่วัฒนธรรม

ง. สามัคคี มีวินัย คือหัวใจของบ้านเมือง

๔. ข้อใดเป็นการแสดงเหตุผลด้วยวิธีนिरนัย

ก. นุชรีคอยยากจนมาก่อนจึงรู้ว่าค่าของเงินมากกว่าศิลาที่ร่ำรวย

ข. จ่อมแจ่มชอบฟังนิทาน ดังนั้นเมื่อโตขึ้นน่าจะชอบอ่านหนังสือ

ค. ปิงปองมีความกตัญญู ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่าเป็นผู้ธรรมอันประเสริฐ

ง. เดือนดาวเป็นคนขาดวิจาร์ณญาณเพราะเรียนมาจากระบบ

ที่ไม่เสริมความคิด

๕. ข้อใดเป็นการอ้างข้อสรุปก่อนแล้วจึงกล่าวถึงข้อสนับสนุน

ก. ถ้าที่ใดมีป่าไม้มาก ที่นั้นน้ำไม่ท่วม

ข. เนื่องจากป่าไม้ช่วยป้องกันน้ำท่วม เราจึงควรช่วยกันรักษาไว้

ค. ป่าไม้เป็นทรัพยากรธรรมชาติที่มีค่า เราต้องช่วยกันรักษาไว้

ง. ป่าไม้เป็นทรัพยากรธรรมชาติที่มีค่า เพราะทำให้ฝนตกตาม

ฤดูกาล

๖. “เขาถูกเจ้านายเฟ่งเล็ง เพราะมาสายเสมอ มีหวัง
ถูกตัดเงินเดือน” ลักษณะการอนุมานนี้ตรงกับข้อใด

ก. การอนุมานจากสาเหตุไปหาสาเหตุ

ข. การอนุมานจากผลลัพธ์ไปหาผลลัพธ์

ค. การอนุมานจากผลลัพธ์ไปหาสาเหตุ

ง. การอนุมานจากสาเหตุไปหาผลลัพธ์

๗. ข้อความต่อไปนี้เป็นการอนุมานแบบใด

“นักเรียนที่เรียนวิทยาศาสตร์เก่ง เขามักจะเรียนคณิตศาสตร์
ได้ดี และภาษาไทยก็เก่งตามไปด้วย”

ก. การอนุมานจากสาเหตุไปหาผลลัพธ์

ข. การอนุมานจากผลลัพธ์ไปหาสาเหตุ

ค. การอนุมานจากผลลัพธ์ไปหาผลลัพธ์

ง. ไม่แสดงความสัมพันธ์ของสาเหตุและผลลัพธ์

๘. ข้อความต่อไปนี้เป็นการอ้างเหตุผลตามข้อใด

“จังหวัดกาญจนบุรีเป็นเสมือนสวรรค์ของคนรักธรรมชาติ พื้นที่ประกอบด้วยเทือกเขาสูง มีต้นน้ำลำธารหลายสายที่เกิดจากหุบเขาเหล่านี้”

- ก. จากสาเหตุไปหาผลลัพธ์
- ข. จากผลลัพธ์ไปหาสาเหตุ
- ค. จากผลลัพธ์ไปหาผลลัพธ์
- ง. จากสาเหตุไปหาสาเหตุ

๙. ข้อความต่อไปนี้เป็นการอ้างเหตุผลตามข้อใด

“เขาอ่อนภาษาอังกฤษจึงสอบตก และเมื่อเป็นเช่นนี้
ภาษาไทยน่าจะตกด้วย”

ก. จากสาเหตุไปหาผลลัพท์

ข. จากผลลัพท์ไปหาสาเหตุ

ค. จากผลลัพท์ไปหาผลลัพท์

ง. จากสาเหตุไปหาสาเหตุ

๑๐. “เด็กคนนี้ดูไม่มีความสุข การเรียนก็แย่ พ่อแม่คงไม่มีเวลาให้ลูก” ข้อความนี้เป็นการอ้างเหตุผลตามข้อใด

- ก. จากสาเหตุไปหาผลลัพธ์
- ข. จากผลลัพธ์ไปหาสาเหตุ
- ค. จากผลลัพธ์ไปหาผลลัพธ์
- ง. จากสาเหตุไปหาสาเหตุ

ขอ
ขอบคุณ
เจ้า

